

KORONAWIRUS A
ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

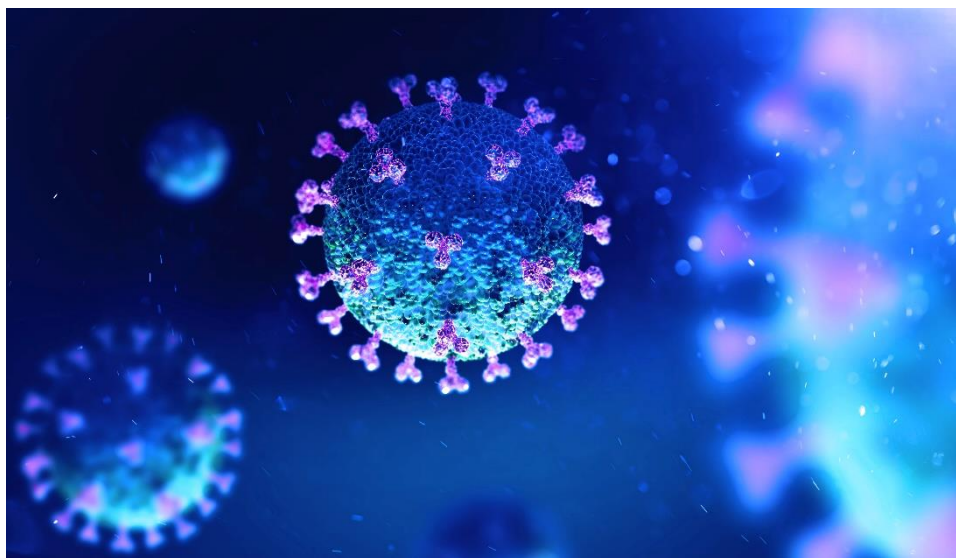
WHITE COLLAR CRIME

Brysiewicz & Wspólnicy

RADCOWIE PRAWNI

Zagrożenie związane z koronawirusem powoduje wiele niepewności wśród przedsiębiorców, na których nowe regulacje prawne nakładają obowiązki i zakazy związane z jego istnieniem. Niezastosowanie się przedsiębiorców do nowych przepisów może ich **sporo kosztować: za naruszenia grożą nie tylko kary pieniężne, ale i odpowiedzialność karna, z karą pozbawienia wolności włącznie.**

Naruszenie zakazów w związku z epidemią

Rozporządzenia Ministra Zdrowia wydane w związku z zagrożeniem epidemią mają na celu uchronienie społeczeństwa przed rozprzestrzenianiem się koronawirusa. Nieprzestrzeganie ustalonych zasad może w określonych sytuacjach spowodować nie tylko nałożenie kary finansowej, ale także rodzić ryzyko poniesienia odpowiedzialności karnej. Niewątpliwie jedną z najistotniejszych zmian dla przedsiębiorców jest wprowadzenie stanu zagrożenia epidemicznego, co skutkuje obowiązkowym zamknięciem restauracji, niektórych sklepów, odwołaniem imprez, targów, wystaw, zamknięciem niektórych zakładów usługowych, zakładów, kin. Regulacje te mogą być najdotkliwsze w skutkach zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorców. Warto zaznajomić się zatem z konsekwencjami niezastosowania się do nakazów i zakazów wynikających z nowych przepisów.

Tytułem przykładu wskazać należy, że Ministerstwo Zdrowia wprowadziło obowiązek ograniczenia prowadzenia działalności, m.in.:

- a) polegającej na przygotowywaniu i podawaniu posiłków (z wyłączeniem realizacji usług np. na wynos),
- b) związanej z organizacją imprez takimi jak targi, wystawy, kongresy, konferencje,
- c) związanej z wszelkimi zbiorowymi formami kultury i rozrywki,
- d) związanej ze sportem, rozrywkowej i rekreacyjnej (w szczególności klubów tanecznych, nocnych, basenów, siłowni, klubów fitness),
- e) związanej z projekcją filmów lub nagrań wideo,
- f) związanej z prowadzeniem obiektów noclegowych turystycznych,
- g) związanej z prowadzeniem kasyn, z wyłączeniem kasyn internetowych;
- h) handlu detalicznego najemcom powierzchni handlowej w obiektach wielkopowierzchniowych, z określonymi wyjątkami.

Za naruszenie ww. zakazów i ograniczeń grozi mandat karny w wysokości **do 5000 zł**. Taka sama kara czeka osoby, które naruszają zasady kwarantanny (osoby z podejrzeniem zakażenia koronawirusem, której okres wynosi od 5 do 21 dni).

Na tym jednak nie koniec. Pamiętać bowiem trzeba, że Kodeks karny przewiduje określone typy czynów zabronionych związanych z narażeniem innych osób na niebezpieczeństwo, np. własnych pracowników, klientów, kontrahentów.

Zgodnie z art. 160 § 1 k.k. narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu **zagrożone jest karą do 3 lat pozbawienia wolności**.

Co istotne jest to przestępstwo, które jest ścigane z urzędu, co oznacza, że prokuratura może działać w tym zakresie z własnej inicjatywy, nawet bez stosownego wniosku ze strony pokrzywdzonego.

Z kolei przepis art. 161 § 2 k.k. penalizuje zachowanie polegające na narażeniu człowieka na zarażenie w sytuacji, w której określona osoba ma już wiedzę o tym, że sama jest nosicielem wirusa. Także i w tym przypadku Kodeks karny przewiduje **karę pozbawienia wolności (do 1 roku), obok kary grzywny i ograniczenia wolności.**

Niewątpliwie najsurowsze sankcje – **do 8 lat pozbawienia wolności** – przewiduje przepis art. 165 k.k. W myśl tego uregulowania odpowiedzialności karnej podlega osoba, której działania doprowadzają do sprowadzenia stanu niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia wielu osób. Niewątpliwie jest to przepis penalizujący zachowania ignorujące narzucone ograniczenia, które jednocześnie doprowadzają do rozprzestrzeniania się wirusa i wymknięcia się sytuacji spod kontroli.

Treść powyższych przepisów powinna w szczególności interesować przedsiębiorców zatrudniających większą liczbę pracowników, u których zaistnienie powyższych zagrożeń jest najbardziej prawdopodobne. Zauważyć należy, że jeżeli skutek spowodowania zagrożenia dla wielu osób dojdzie do śmierci człowieka, **zagrożenie karą wzrasta do 12 lat pozbawienia wolności.**

Reasumując, w związku z wysokimi i realnymi zagrożeniami związanymi z odpowiedzialnością karną, istotne jest poznanie przez przedsiębiorców swoich praw i obowiązków oraz ich wypełnianie, aby zminimalizować ryzyko zaistnienia wyżej wskazanych negatywnych konsekwencji.

Odpowiedzialność karna pracodawców

Szczególna odpowiedzialność jest w obecnej sytuacji nakładana na pracodawców. Niezastosowanie się do obowiązków wynikających z rozporządzeń ministra także i u nich będzie rodziła odpowiedzialność karną.

Istotna regulacja dotycząca pracodawców znajduje się w art. 220 k.k. Zgodnie z jego treścią osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełniająca wynikającego stąd obowiązku i przez to narażająca pracowników na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, **podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.**

Co więcej, w sytuacji, w której pracodawca pomimo wiedzy, że jego pracownik powinien być objęty kwarantanną, nie podejmie odpowiednich kroków, np. nie deleguje go do pracy zdalnej musi liczyć się nie tylko z karą grzywny czy mandatu do 5000 zł, ale także z konsekwencjami wynikającymi z wyżej przytoczonego przepisu Kodeksu karnego.

Z tych przyczyn każde przedsiębiorstwo zatrudniające pracowników powinno zapewnić im odpowiednią ochronę, w tym wprowadzić stosowne procedury zapewniające bezpieczeństwo tak pracownikom jak

i klientom czy kontrahentomw firmy (zawarte choćby w regulaminach pracy, procedurach zarządzania kryzysowego, wewnętrznych politykach).

W tym kontekście istotnym przepisem pozostaje także art. 283 Kodeksu pracy, zgodnie z którym pracodawca, będący odpowiedzialnym za stan bezpieczeństwa i higieny pracy albo kierujący pracownikami lub innymi osobami fizycznymi, nie przestrzega przepisów lub zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, podlega karze grzywny **do 30 000 zł**.

Warto zatem korzystać z rozwiązań wynikających z Kodeksu pracy, nie tylko w celu „odseparowania” od siebie pracowników, ale w ogóle w zakresie organizacji pracy i całego przedsiębiorstwa, choćby wykorzystując możliwość tzw. pracy zdalnej, pracy okazjonalnej czy tzw. home office.

Posiedzenia aresztowe nadal na wokandach

W sądach, zakładach karnych i innych instytucjach związanych z resortem sprawiedliwości wdrażane są procedury bezpieczeństwa zdrowotnego i ochrony epidemiologicznej rekomendowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości, Głównego Inspektora Sanitarnego i Prezesów Sądów.

Zgodnie z ustalonymi zaleceniami, do 31 marca 2020 r. we wszystkich sądach w całym kraju rozprawy i posiedzenia sądowe (tzw. „wokandy”) ograniczone są tylko do najbardziej pilnych spraw. W kategorii tej mieszczą się m.in. „postępowania aresztowe”, czyli rozpoznawanie wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania i wnioski o jego przedłużenie. **Oznacza to, że pomimo znacznego ograniczenia działalności sądów tzw. „areszty” nadal mogą być stosowane.**

Wydanie decyzji o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wobec określonej osoby wymaga uprzedniego przedstawienia jej zarzutów. To

oznacza, że taka osoba musi mieć status podejrzanego (w postępowaniu przygotowawczym) lub oskarżonego (w postępowaniu sądowym).

Należy mieć jednak na uwadze fakt, że w świetle stale obowiązujących przepisów tymczasowe aresztowanie nie może nastąpić w sytuacji, w której **mogłoby to spowodować zagrożenie życia lub zdrowia dla podejrzanego (oskarżonego), co wydaje się szczególnie istotne w czasie stanu zagrożenia epidemią**. Nie można bowiem stosować tymczasowego aresztowania u osoby, która z uwagi na zarażenie wirusem pozostaje w stanie wymagającym hospitalizacji i organ rozpoznający wniosek aresztowy musi powyższą okoliczność uwzględnić z urzędu (w postępowaniu sądowym – sąd prowadzący sprawę, zaś w przypadku postępowania przygotowawczego – sąd rejonowy właściwy dla miejsca prowadzenia sprawy).

W tym miejscu warto przypomnieć, że **oskarżony lub podejrzany ma prawo posiadać obrońcę**, z tym że zawiadomienie obrońcy o terminie przesłuchania jest obowiązkowe wtedy, gdy oskarżony o to wnosi, a nie utrudni to przeprowadzenia czynności.

***

W razie jakichkolwiek pytań, zapraszamy do kontaktu telefonicznego lub za pośrednictwem poczty elektronicznej.

Bartłomiej Pietruszka

Adwokat

Brysiewicz i Wspólnicy sp.k.

Tel. + 48 607 612 112

E-mail: bartlomiej.pietruszka@biw.legal